

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שביעי מהחברות הגרמ"י שניידר שליט"א

פרשת

כי תבוא

◆◆◆

שנת

תשפ"ג

◆◆◆

גליון 218

הנה "יום הדין"...

ובהזדמנות אחרת, הוסיף, אם כי באמת מצאנו שבספר שערי קדושה לרבי חיים וויטאל (חלק ב' שער ח' בסופו) כותב אחרת אבל הרא"ש כותב כך, והרא"ש הוא מגדולי הפוסקים.

מעשה "נורא"

ובנוגע לראש השנה, סיפר רבנו דבר "נורא" מעשה באברך א' שהיה ש"ץ קבוע "במוסף" בימים נוראים בבית כנסת מסויים, ולימים מחמת דוחק הפרנסה, הלך ללמד במקום שאינו כ"כ לרוח חכמים.

ובראש השנה, ניגש לפתע אחר במקומו, כי החליטו מראשי בהכנס שאינו מן הראוי שהוא יהי הש"ץ שלהם. אך לא הודיעוהו כלום לפני זה, רק כשהגיע זמן מוסף, רואה האברך, שאחר ניגש, והבין...

וכראותו את זה, נתכרכמו פניו "וזלגו עיניו דמעות" על הבזיון שעשו לו. ובמשך כל תפילת מוסף, הוריד ראשו על הסטנדר ובכה...

ולא עבר זמן רב, ואותו ת"ח שניגש למוסף במקומו, רח"ל עזב את העולם... ואנשים התפללו מה קרה, הרי ה' אדם בריא? אך יושב בשמים ישחק... וכנראה שהדמעות של אותו אברך לא שבו ריקם... ויש דין ויש דיין, נורא ואיום!! וכשסיפר רבנו מעשה זה, התרגש ודמעות עמדו בעיניו...

כוחה של "רחל אמנו"

ובניא בעז"ה כמה דברים מדרשות רבנו בענין זה. ויהי רצון שיהי לתועלת.

באחת הדרשות בעשי"ת בישיבת פוניבז', אמר כדלהלן, מציוונו עד כמה חשוב הענין של בין אדם לחבירו, הנה בפסוק בירמיה (פרק ל"א פסוק י"ד) כתוב רחל מבכה על בניה, ומביא שם רש"י ז"ל מדרש אגדה אמר שהלכו אבות ואמהות לפייס את הקב"ה על שהעמיד מנשה דמות בהיכל [מנשה עשה בהיכל של הקב"ה דבר חמור מאד, שהכניס צלם, והי' מאד נגד רצון ה', והקב"ה הי' כאילו בכעס מאד, עד כדי כך! חוצפה כזאת, בתוך ההיכל של הקב"ה להכניס צלם! וכולם הלכו לפייס את הקב"ה]. ולא נתפייס.

ונכנסה רחל, אמרה לפניו רבנו של עולם רחמי מי מרובים רחמיך או רחמי בשר ודם, הי' אומר רחמיך מרובים, והלא אני הכנסתי צרתי בתוך ביתי, שכל עבודה שעבד יעקב את אבי לא עבד אלא בשבילי, כשבאתי להיכנס לחופה הכניסו את אחותי, ולא די ששתקתי אלא שמסרתי לה סימני, אף אתה אם הכניסו בניך צרתך בביתך שתוק להם. אמר לה יפה למדת סנוגוריא יש שזכר לפעולתך ולצדקתך שמסרת סימנך לאחותך ע"כ.

דבר נורא! כל האבות לא הועילו, ואפילו שאברהם אבינו הקריב את כל החיים שלו בשביל הקב"ה, ופירסם את שמו של הקב"ה בכל העולם, עד שבשביל זה הכניסו אותו לכבשן האש! ואמנם הי' נס שניצל, אבל מצדו הי' מוכן להישרף. וככה גם יצחק הי' מוכן להיעקד על המזבח להקב"ה, וגם יעקב אבינו הרי חז"ל אומרים שהוא בעל האבות, וחוקק בכסא הכבוד, וכן כתוב על יעקב אלקי ישראל.

וכל האבות האלה והאמהות כולם הלכו לפייס, ולא התפייס הקב"ה, כי זוהי חוצפה נוראה! להכניס צלם בהיכל! וכאילו כאב נורא כביכול, אבל כשנכנסה רחל ואמרה את הדברים האלה נתפייס הקב"ה.

ובאה בטענה, כי בזה היתה עלולה שישיא אותה לבן לאדם גרוע כמו אביה, וכל ימיה תסבול נורא על שנבצר ממנה להיות אשתו

בראש השנה יכתבון

עוד "שבועיים" ראש השנה!!! כך היינו שומעים את רבנו, אומר וחוזר ואומר בתאריכים אלו. וככל שקרבו הימים, הי' מדגיש ברטט "כבר ימים ספורים לפני יום הדין..."

והי' דרכו לשנן את "המאורעות" שקרו במשך השנה, והרבה פעמים, היו דברים שכבר נשתכחו... מאתנו, לדאבונו, אבל הוא לא שכח... והי' מונה אותם אחת לאחת...

ובסוף הי' מסכם ואומר "דאס איז אלץ ראש השנה", פי' זה הכל ראש השנה...

[ודרך אגב, מזה שהי' זוכר כל מאורע, עם כל פרטיו... ראיו, האין שהדברים "חוקקים על לבו", כי הי' ממש משתתף בצערן של המשפחות השבורות, עם כל הכאב... וכמו שכתוב בתנא דבי אלי' "מיצר בצרתן של ישראל".]

עורו ישנים...

ומה נאמר כעת, אחרי כל המאורעות שעברו עלינו בשנה האחרונה? פחד ואימה... מה נאמר ומה נדבר...

ובימים אלו ממש, שומעים אנו שמועות קשות, על צדיקים וצדקניות... שנסתלקו בקיצור ימים ושנים רח"ל, הגאון ר' יהודה לנדי ז"ל, ומרת חנה גלייזנר ע"ה, ומרת חנה נחמה נביס ע"ה, ועוד דברים מזעזעים... הי' ירחם.

וכל זה הם "ברקים ורעמים", לעורר אותנו מתרדמת הזמן, כמו שכותב הרמב"ם שזה תפקיד השופר בראש השנה לזעוק "עורו ישנים משנתכם..."

שפרו מעשיכם

ובודאי, יהודי "לא מתיימש", אלא אדרבה יודע שהכל זה מ"אבינו" מלכנו, ואבינו אב "הרחמן", שכולו רחמים, ומרחם על בניו היקרים ברחמים בלי סוף... רק רצונו "שניטיב את דרכנו", ונקיים "שפרו מעשיכם..."

וזה מה שמוטל עלינו לעת כזאת, "להתכונן" לראש השנה, להתכונן "למשפט" הגדול, ובכך אנו מכירים ב"מלך המשפט", וממליכים עלינו את אבינו "מלכנו", והכל כבר נראה אחרת.

לב יודע מרת נפשו...

וכמוכן עיקר ההכנה היא, לחפש לעשות דברים שנתרצה בהם לאבינו שבשמים.

ובאופן כללי הי' אומר רבנו, ישנן "תרי"ג מצוות", "וכל אחד יודע בעצמו" מה הוא צריך לתקן. אך בכל זאת הי' תופס כל פעם פרט מיוחד, להיאחז בו בעץ החיים...

ולכן נראה בעז"ה להעלות נושא, שהי' מרבה לדבר עליו, והוא הענין של "בין אדם לחברו".

זה לא חיזוש "שלי"...

ואפתח במעשה קטן: הי' פעם נושא הילכתי מסויים, [שאין כאן המקום לפרט], שעמד עליו רבנו, בכל עוז, והיו כמה חכמים... שחשבו שמחמת צדקות. צריך להתנהג אחרת.

והגיע אלי א' מאותם אנשים, לשכנע ולהסביר את שיטתם. ואמר לי אני מבין שדעת הראש ישיבה שבין אדם לחברו יותר חשוב מבין אדם למקום... אבל... ומכאן המשיך הלאה בדרכו...

וכשסיפרתי את הדברים לרבנו, הגיב וכי "אני" אוזח כך? הרי זה רא"ש מפורש, בתחילת מסכת פאה, שכותב "כי הקב"ה חפץ יותר במצות שיעשה בהם גם רצון הבריות מבמצות שבין אדם לקונו".

של האדם השלם שאין כמוהו. ונסיון כזה לא הזדמן לאבות וליתר האמהות, וביותר קשה לעשות מסירות עבור אחותה מאשר להשי"ת...

ואע"פ שגם האבות בודאי היו ג"כ במדרגה כזאת, שמוכנים לעמוד בנסיון כזה, אך מ"מ לא היה להם את זה במציאות. ולכן רק היא היתה יכולה לטעון טענה כזאת. והקב"ה אמר לה "יפה אמרת" יפה למדת סניגוריא, יש שכר לפעולתך וצדקתך, שמסרת סימניך לאחותך...

רואים עד כמה גדול הענין הזה, עד כדי כך שגם במצב חמור כ"כ, ששום דבר לא יכול להועיל, בכל זאת דבר כזה יכול להשפיע! וככה גם כל אחד ואחד מישראל יראה לעשות, להתגבר על הענין של המדות, ולעשות שיהי' שלום, ושתהי' אהבה ואחוה, ושיהיו "כל כלל ישראל מאוחדים".

עשרה "הרוגי מלכות"

וכן ה' מזכיר הרבה, את הדברים הנוראים, שכתב רבינו בחיי, על גזירת "עשרה הרוגי מלכות",

וז"ל בסוף פר' ויחי, על הפסוק ויבן יוסף בדברם אליו. והנה אחיו בקשו ממנו מחילה, ולא באר הכתוב שמחל להם, וכבר בארו רז"ל שכל מי שחטא לחבירו ועשה תשובה אינו נמחל לעולם עד שירצה את חבירו, ואע"פ שהזכיר הכתוב וינחם אותם וידבר על לבם שנראה בזה שהיה להם רצון מיוסף, מכל מקום לא ראינו שיזכיר הכתוב מחילה ביוסף ולא שיוודה להם שישא פשעם וחטאתם, ואם כן מתו בעונשם בלא מחילת יוסף ואי אפשר להתכפר עונם רק במחילתו, ועל כן הוצרך העונש להיותו כמוס וחתום להפקד אחר זמן בענין עשרה הרוגי מלכות, עכ"ל.

האחריות מוטלת על כולם

ופעם כשדובר ע"ז בעשי"ת, הוסיף כך. ידוע מה שכתוב במדרש (ויקרא פרשה ד') משל לאחד שהיה באניה ועשה חור תחתיו, שאלו אותו מה אתה עושה חור? ואמר מה אתם רוצים הרי אני עושה חור תחת, ומה זה נוגע לכם? אמרו לו בודאי זה נוגע לנו כי אם יש חור תחתך יעלו המים ויציפו את כל הספינה וכולם יטבעו!

כך כלל ישראל הם דבר אחד, וממילא האחריות מוטלת על כל אחד ואחד לעשות כל מה שביכולתו כדי להוסיף שלום, להוסיף אחוה, ולהרבות ריעות, כדי שע"ז יהי' לכלל ישראל כפרה, ממילא האחריות גדולה מאד! וכל אחד צריך להשתדל בזה עד כמה שאפשר.

חכמים, "היזהרו בגחלתן"

נושא נוסף שחמור יותר, הוא "כבוד תלמידי חכמים", דמבואר בזוהר הק', שעל זה תחילת הדין בראש השנה, כמו שהביא השל"ה הקדוש, [ווי העמודים - פרק ג].

וז"ל, בזוהר פרשת פנחס (רלא, א) מסיק בראש השנה כשהקב"ה דן העולם אזי דין הראשון הוא במי שמבזה התורה ולומדיה, וזה לשונו ויבואו בני האלהים אלו בי דינא רברבא וכו', אלא בשעתא דאינון קיימי על דינא, דינא קדמאה דכולא בגין דהוא דלא מוקיר לשמא דקוב"ה ודלא יוקיר לאורייתא ולעבדוהי כו', ע"כ לשונו, דבר מבהיל!

ולא כאן המקום "להרחיב" היריעה, אך כידוע דבר זה ה' בציפור נפשו של רבנו, כפי שהבאנו כבר, כמה שביקש לפרסם "חומר דבר זה".

כבוד רבותינו...

וה' מדגיש שלא לחשוב שזה נוגע דוקא במי שאינו נוהג כבוד כראוי, לתלמידי חכמים חיים, אלא גם מי שאינו נזהר בכבוד רבותינו מדורות הקודמים.

וכפי שכתב החיד"א בשם הגדולים, וז"ל: וראיתי במכתב לא' חכם שהיו ת"ח יושבים ללמוד ונמשכו הדברים שאחד מהחבורה דיבר קצת שלא כהוגן על ס' הנזכר, ותיכף נתנמנם והענישו אותו בחלום על דבריו, וייקץ ויגד לחבריו להזהירם על כבוד הספר הנזכר ומחברו. וכיצא בזה כתבתי לעיל מערכת דל"ת אות יו"ד.

וגם באזינו שמענו מפום רבן שיש שנענשו על זלזול הספרים והמחברים, והירא לנפשו יכלכל דבריו ביום הלחמו מלחמתה של תורה ויזהר בכתובתו.

וכבר אמרו בירושלמי יראה אדם בעל שמועה כנגדו, ויצייר שאם היה מקשה להרב הזה בפניו כמה הלשון אומרת ברוח נמוכה במתק ודשן עדיו, וכה יעשה עתה, כי גדולים צדיקים במיתתן ויזהר שלא יכוה בגחלתו, עכ"ל.

ירידת "הזורות".

וה' אומר: רואים הרבה פעמים שאברכים חשובים יכולים להתבטאות על קצות קשה או פני יהושע קשה, בצורה חזקה, וזה לא טוב. רעק"א כשמקשה על הפני יהושע הוא כותב "עפר אני תחת כפות רגליו", ויהודי של היום יכול לדבר בלשון זלזול ח"ו... הרי כשמת הפני יהושע וצוה שלא להספידו והנודע ביהודה שהיה אדם גדול מאד, אמר שהוא רועד מהפני יהושע! והחיד"א כותב עליו כי ראה פניו כראות פני אלוקים. רק היום חוצפא יסגא...

עונשים "חמורים"

וה' מספר רבנו הרבה דברים "נוראים" שנענשו על שלא דבר בכבוד רח"ל על גדולי הדורות הקודמים, ונזכיר מעט.

אמר שישנו ספר מא' ת"ח מופלג, שה' לפני המלחמה, ובכל הישיבות היו משתמשים בו. והתפלא מאד שאחרי המלחמה לארץ, לא מצא אפילו ספר אחד! מאותו מחבר, וה' הדבר לפלא גדול.

עד שגילה דבר נורא! שאותו מחבר כותב "במקום אחד" בספרו, בלשון לא מכובדת על הרמ"א... והבין כבר למה נענש, שלא ילמדו יותר בספריו.

והביא כע"ז מכתבי רבי זונדל מסלנט זצוק"ל, שאחד מהקדמונים נענש שלא ילמדו בספרו "ארבעים שנה" בגלל שקרא ללבוש חייט.

לקיים בנו חכמי ישראל

וכאן המקום להזכיר ולעורר, כמה חובה מוטלת על כל יחיד ויחיד מאתנו, לעורר רחמי שמים מרובים, על מרן הגאון רבי ברוך מרדכי בן הינדא מלכה לרפ"ש, משרידי דור דעה, ממשיך מורשת התורה לדורנו.

וככל שנזעק ונריע יותר, מראים לנו כמה הדור זקוק לו, ובודאי יתעוררו רחמי שמים, ונזכה להחלמתו השלמה והמהירה, בקרוב.

ע"י מדת הסבלנות משיגין הרבה יותר...

ונסיים במכתב של רבי חיים וולוז'ניר זצ"ל שה' מראה רבנו. וז"ל: וחלילה חלילה שלא להשיב בקינטור לשום אדם בפלפול, גם אם הסברא לא אפשר בעיניך, כי אין דעות בני אדם דומים זה לזה. וכך ה' מדת בית הלל שהיו שונים גם דברי חבריהם. ולחמותך ולנות ביתך תחלוק כבוד כראוי להם, ושלא להכניס שום קפידה בלבך על שום אדם. ואצ"ל שלא להשיב בקפדנות לשום אדם.

וע"י מדת סבלנות משיג האדם רצונו יותר ויותר מע"י כל תקיפות שבעולם, ע"כ.

"אוהבים דבריה"

סגירה בשזירה

מבואר בפוסקים דיש להיזהר מלסגור בשבת אריזות וכדו', עם חוטי ברזל שסוגרים בצורת "שזירה".

אמנם ישנן רצועות דקות, שמקפלים אותם על קצה החבילה, צד אחד על חבירו, [כמו לשקיות של לחם פרוס], ובה אין חשש שזירה, ומותר לפתח ולסגור בשבת, כן שמעתי מהגאון רבי צבי פלמן שליט"א רב קהילת נחלת משה ב"ב.

וכע"ז העיר בארחות שבת (פרק י' סעיף ל') דגם החוטים הנ"ל, לא פותל, רק מקפל "פעם אחת" זה על גב זה, שרי.

לתרומות להפצת הגליון השבועי וכן לקבלת הגליון ניתן לפנות למס' 055-7600953 או למייל לאורו נלך s31626532@gmail.com

ניתן להשיג את הגליון ברש"י 14 קומה 2 בניילונית ע"י הדלת

לתועלת הרבים ניתן להאזין לדברים על פרשת השבוע מרבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה, ע"י יבדלה"ט החברותא שליט"א כמידי עש"ק בקו אילת השחר שמספרו 0799-555-555 שלושה 6.